

Kønskamp og klassekamp

Lone Christensen anmelder her Hanne Reintofts nye bog, "Kvinder i classesamfundet". Bogen er et vigtigt bidrag til diskussionen om køns- og/eller klassekamp. Der er ingen modsigelse mellem de to begreber, men kønskampen og klassekampen må adskilles, således at de to former for kamp kan føres sideløbende.

Kære Hanne!

Jeg har læst din bog og mener, det er den bedste der endnu er skrevet om "kvinden" i Danmark. Vi har manglet en bog, som indeholdt konkrete oplysninger om alle de specielle kvindeproblemer. Din bog er allerede blevet brugt i mange diskussioner, jeg har været med i. Vi kvinder udgør over halvdelen af befolkningen; men på grund af kapitalens udbytning af os som arbejdskraft og forbrugere troede mange af os længe på, at vor hårde virkelighed var biologisk betinget og "normal".

Vi behandles stadig som en minoritet. Vores problemer ville være ligeså lette at beskrive og analysere som mændenes, hvis vi havde de samme som dem.

Det har vi ikke, og din bog virker nok også af den grund på mænd som en underlig blanding af politiske betragtninger og "kvindesnak". Men vi kan ikke beskæftige os med vore problemer i samfundet uden at tage privatlivets med. Kun en socialistisk analyse vil tage de forhold med, som har produceret os "kvindelige", dvs. blide, svage og let manipulerbare for arbejdsgivere og embedsmænd. Du har hele vejen igennem haft hold på de mange faktorer, der præger vores liv. "Politiske" problemer kan diskuteres uden at man blander "uvedkommende" ting ind i det. Kvindeproblemer kan kun diskuteres, hvis vi tager alle faktorer med.

Hen ad vejen forholder du dig til den gamle og den nye kvindebevægelse. Da du skriver polemisk om den nye kvindebevægelse, vil jeg godt kommentere dine meninger.

Først forordet, som må være en velmenende provokation. Jeg har ingen indvendinger imod det; men jeg ved, at flere kvinder blev sure eller kede af det, da de læste det. Men du har ret, og i virkeligheden er det netop grundlaget for kvindebevægelsen. Det var, hvad vi i begyndelsen brugte til at forsvare os med, når mænd anklagede os for isolationister og kønsfascisme.

Det vigtigste i en befrielseskamp er - hvadenten det er et folk, en race, eller et køn som kæmper - at de undertrykte selv definerer sig. "For alle undertrykte grupper er frigørelsen deres eget værk". At lade sig definere af sin fjende er at have tabt på forhånd. Vi skal ikke lade os og vore mål definere for os af nogle der, som du selv siger, kan være enten tilhængere eller modstandere af vores interesser. Den, som ikke i praksis er solidarisk, er imod!

Køns og eller klassekamp

Mange har forsøgt at bestemme kvindekampen i forhold til klassekampen. Nogle har sagt: enten det ene eller det andet. Det var navnlig de venstreorienterede mænd, som ønskede os henvist til "taskeafdelingen" p. gr. a. vores kritik af bl. a. deres usolidariske holdning til deres kvindelige kammerater. Men det rigtigste er nok at betragte den sideløbende, som du gør.

I de fleste sammenhænge er det klassekampens kvindeproblemer, andre steder er det regulær kønskamp. Der er nogle ting, alle kvinder uanset klassetilørsforhold kan kæmpe for.

Det er blot naivt at tro, at for eks. en kamp for flere kvinder i Folketinget automatisk vil medføre bedre vilkår for kvindeproletariatet - det som de fleste af os tilhører. Det er en skøn konklusion, du drager, at Dansk Kvindesamfund fuldt og helt går ind for kønskamp. (det som de anklager os for).

Dansk Kvindesamfund tror på kvindernes ligeberettigelse gennem en kønskamp "ude" og en idyl "Hjemme". Den ligeberettigelse, de søger, er lige ret til de højestlønnedes privilegier. Men vi tror ikke på, at tilstrækkelig mange kvindedidsler i samfundets top medfører, at udbytningen af kvindeproletariatet ophører og en social sociallovgivning bliver skabt.

Nogle mænd søger at undgå en forpligtende solidaritet med kvinderne i samme klasse, ved at hævde at kønskampen kun har sin berettigelse indenfor familien. Selv mange socialister dækker sig imod en debat bagved det viskestykke, de ved lejligheden tager fat i for at "hjælpe" deres kone med hendes opvask. De siger: en ting er politisk arbejde, en helt anden er kønsrolleproblematikken. Du skriver, at manden er den første hindring. Hans sårede stolthed fører til sabotage.

Så længe vi forsøger at komme fremad hver for sig, kunne han få os til at tro på, at "kønsroller" var noget man blev enige om indenfor familien, noget med den fornuftigste arbejdsdeling. Og at politisk arbejde var det, han kunne lave, hvis vi var forstående, hjælpsomme og hensynsfulde i vore krav til ham.

Vi indgår i en klassekamp; men manden er

grunde til "isolation" uden mænd i basisgrupperne. Og i øvrigt praktiserer mændene i Folketinget den samme form for isolationisme, når det gælder de politisk betydningsfulde udvalg.

Isolationen gælder ikke vores øvrige arbejde. Vi er ikke en lukket avantgarde. Du går senere med på, at hvis undertrykkelsen virkelig er så hård, så er kvindegrupper en nødvendig metode, hvis blot den ikke er et mål i sig selv. Vi har aldrig påstået, at vores mål var kvindegrupper.

Vores mål er at vi på lige fod med mænd kan gå ind i klassekampen (dvs være sikre på ikke igen at blive glemt og henlagt i en arbejdskraftreserve efter overfagelsen af produktionsmidlerne). "Socialisme er en nødvendig men ikke tilstrækkelig forudsætning for vor befrielse og en revolution".

Ingen andre interesserer sig for at arbejde på den fulde forudsætning - frigørelsen er vores eget værk.

Det er absurd at beskyldte os for ikke at ville diskutere med dem.

I gennemsnit bruger vi en aften på fjorten dage i en basis eller arbejdsgruppe. Resten af tiden kæmper vi på mandssamfundets betingelser. Men for at kunne skelne de solidariske mænd fra de usolidariske er det nødvendigt sammen med andre kvinder stadig at analysere problemerne og finde løsningerne sammen.

Du giver selv et godt eksempel på, at du ikke alene kunne begynde at fungere på mandssamfundets betingelser. Kun ved hjælp af kærlige venners støtte lod det sig gøre. Netop. Vi siger, kun ved hjælp af kærlig støtte fra vore søstre kan vi være sikre på at kunne klare den ulige kamp. Kun derved kan vi klare at holde en debat også på vores præmisser og ikke lade os definere ud i mørket af modstandernes ulogiske og uvedkommende fordomme.

Kvindebevægelsen

Til slut nogle ord om bevægelsen. At du er både positivt og kritisk indstillet, er ikke galt. Det er vi vel alle. En bevægelse er netop manges forsøg på at komme videre uden på forhånd at lade nogle enkelte (avantgarder) bestemme den rette fremgangsmåde. En bevægelse undgår en organisations stagnation og bundethed af tidligere beslutninger og bevægelsen har ikke medlemmer, der passivt sympatiserer. Enten er vi i bevægelse, eller også er vi det ikke.

Ansvar for politisk handling er hos den enkelte og i grupperne. Sammen forsøger vi at løse problemerne, og vi handler, når alle i gruppen har fundet ud af, hvordan og hvorfor de problemer er produceret af samfundsforholdene.

En bevægelse er bestemt af alles fart. Uden at tage udgangspunkt i vores egen situation og bruge tid på at afklare vores forhold til klasse- og kønskamp, kunne hver enkelt af os ikke handle revolutionært i praksis.

Uden praktisk søstersolidaritet og klassebevidsthed ville vi risikere at blive individualistiske skrivebordsteoretikere med mandestatus og dermed ville vi opføre os usolidarisk overfor alle de kvinder, som ikke havde de samme muligheder. Vi ville sige til dem, at de blot kunne gøre det samme som os.

Eller også ville vi blive nogle af de frustrerede, nedslidte kvinder i pendulfart mellem de to arbejdspladser.

LONE CHRISTENSEN

Hanne Reintoft: Kvinden i classesamfundet, 188 sider, Kr. 25,30 (Stig Vendelkærs Forlag)

endnu ikke helt solidarisk med os. Derfor også kønskamp indenfor klassekampen. Kønskampen kæmpes alle vegne, hvor mænd stikker en kæp i vores hjul for at hindre bevægelsen. Vi burde nok sige, at det er nogle mænds kønskamp, vi angriber. Vi starter den ikke, men vi går til modangreb, når vi udsættes for den på møder, på arbejdspladsen og overalt, hvor vi forsøger at gøre vores indflydelse gældende. På det private plan må vi kæmpe. Sålænge manden sætter sig selv som den første hindring for vores udvikling, må vi også kæmpe mod hans modstand.

Du citerer Lenin for at have skrevet, at manden saboterer os ved at overlade os det sløvende hjernevaskende arbejde. (Og stadig er der nogle mænd, som fastholder, at kun med den arbejdsdeling kan mand arbejde revolutionært).

Manden er ikke den egentlige hindring for vores frigørelse. Samarbejde mellem kønnene politisk er først mulig, når vi har kæmpet os til de eksistensbetingelser, der overhovedet muliggør politisk arbejde på lige fod med dem. Det er som om du gerne vil hoppe over dette, fordi du selv har klaret dig igennem. Men en individuel

løsning på det generelle problem er ingen løsning. Derfor går vi ind for kvindebasisgrupper. Vi starter og opbygger den selvtillid og det kammod, der skal til for at kunne gennemføre en ny praksis bl.a. i parforholdet, så at vi ligesom han kan gå ud af privaten og arbejde politisk. Hvis ikke vi i starten havde en solidarisk basisgruppe bag os, ville vi sikkert lade os standse, fordi manden kæmper som gal og vanvittig for sin stolthed og forfængelighed.

Vi må sige til ham, at vores arbejde ikke primært er mod ham, men for os. Og hans sårede forfængelighed må være hans problem. Vores politiske arbejde og udvikling skal ikke standses af hensynet til en, som har fået den private ejendomsret galt i halsen.

Isolationen

Du forholder dig noget vaklende til kvindebevægelsen. Du kommer til at gentage mediernes forvrængning af, hvad vi står for. "Vi isolerer os og finder ikke nyttige medkæmpere i nogle mænd". Men på den anden side giver du også selv gode